

HERALDISK TIDSSKRIFT

BIND 2 • NR 16 • 1967 • SIDE 263, 279

Norsk slekthistorie og heraldikk
L[eif] P[åhlsson]

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Heraldisk Selskab • Heraldinen Seura • Skjaldfræðafélagið

Heraldisk Selskap • Heraldiska Sällskapet

Norsk slektshistorie og heraldikk

ONSDAGEN den 24 maj 1967 invigdes i närvaro av H. M. Konung Olav V å Universitetsbiblioteket i Oslo utställningen »Norsk slektshistorie og heraldikk» av statsrådet och chefen för Kgl. Kirke- og undervisningsministeriet *Kjell Bondevik*. SHS representerades genom Rolf Du Rietz och signaturen, från Uppsala- och Göteborgs-avdelningarna. Utställningen var anordnad gemensamt av den 1966 40-årsjubilerande Norsk Slekthistorisk Forening, Riksarkivet och Universitetsbiblioteket genom en utställningskommitté bestående av rektor *C. S. Schilbred*, ordförande, overingenjör *Jørgen Gløersen*, instituttssjef *Jonas Jansen*, arkivkonsulent *Sigurd Engelstad* och stud. jur. *Hans Cappelen*, medan riksarkivets utställning av vapensigill m. m. var arrangerad av förstearkivar *Hallvard Trætberg*.

För utställningen disponerades tre stora rum, varav ett helt för riksarkivets »Heraldikk og segl 1265–1967». För denna förelåg en stencilerad resonerande katalog av Trætberg. Vad som väl där främst tilldrog sig ett berättigat intresse var en monter med fotografier av Løvenskiold-sigill från 17–1800-talen, samlade av dr.

phil. *Herman L. Løvenskiold* (medlem av SHS). Denne har utexperimenterat en metod för avgjutning och -fotografering av sigill för det norska riksarkivets räkning och kunde man flerstädes i montrarna finna prov därpå; ett problem har ju hittills varit att i fotografi och tryck få sigillavtryck tydliga nog. Av adelspatent för den officiellt s. k. avskaffade adeln i Norge utställdes konung Hans' (sv. Johan II) av 1505 för Niels Svendssønn (Tordenstjerne, Lystrup-slekten) och Frederik IV:s 1703 för Oluf von Lasso, 1717 för Jens och Christian Wernerssønn Werenskiold och 1726 för Vilhelm von Ulrichsdal. Bland manuskript märktes »Assessor Ivar Hirtzholms norske våpenbok» ca 1675–93, Burman-Beckers kopior av »Våpentegninger etter epitafier i kirker i Tønsberg» och »Birgitte Knudsdatter Seeblds (1634–1703) norske våpenbok» från andra hälften av 1600-talet samt rektorn i Oslo, senare prosten Paul Tranes stambok, väsentligen från hans studietid vid utländska universitet 1602-1607 (avskrift av original i Det Kgl. Bibliotek, København).

Dessutom exponerades ett urval heraldiska (fortsattes side 279)

(fortsat fra side 263)

disk och i synnerhet genealogisk litteratur; i dag finnas omkring 1700 norska släktmonografier — en imponerande siffra, där vi svenskar nog ligga i lä (däremot tror jag mig vara berättigad sakna norska motsvarigheter till våra samlingsverk såsom adelns ättartavlor, herdaminena samt Örnbergs och Elgenstiernas slätkalendrar).

Därmed har jag kommit in på avdelningen »genealogica», som var uppställd efter såväl regionala som yrkesmässiga grunder. Ett av de bästa exemplen på det grafiska framställningssättet var H. L. Løvenskiolds och Trættebergs stamtavla över adliga ätten Løvenskiold (jfr HT 15: 246). I anslutning härtill stodo två montrar med »använd heraldik» — vapensilver, -porslin, -exlibris etc. För det smakfulla urvalet svarade Hans Cappelen.

Tyvärr förelägo endast några stencilerade orienteringar och ingen tryckt katalog, men eljest får man giva de norska vännerna det bästa betyg för den välordnade utställningen; då den närmast hade en historisk inriktning, förklarar väl detta att prov på nutida norsk kommunal och militär heraldik saknades. Att en dylik betyder mycket för allmänhetens intresse för dessa vetenskaper, är säkert, i synnerhet som den uppmärksammades av massmedia. Må jag sluta med att citera en passus i den norska televisionens intervju med Norges äldsta aktiva släktforskarinna: »Kan man egentligen leva på genealogien?» — »Nej, man kan blott dö på den», replikerade den 93-åriga fröken Tandberg. »Och så berikar den livet», skulle man vilja tillägga.

L. P.-n

[DA] Dette materiale er beskyttet af ophavsret. Det kan downloades, lagres og udskrives til personlig brug og til ikke-kommerciel brug i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbejdning, tilgængeliggørelse samt fremstilling af kopier er ellers kun tilladt i det omfang, der følger af lov eller aftale.

[NO] Dette materialet er beskyttet av opphavsrett. Det kan lastes ned, lagres og skrives ut for personlig bruk og for ikke-kommersiell bruk i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbeidning, tilgjengeliggjøring og fremstilling av kopier er ellers bare tillatt i den grad som følger av lov eller avtale.

[SV] Detta material är skyddat av upphovsrätt. Det får laddas ned, sparas och skrivas ut för enskilt bruk samt för icke-kommersiellt bruk i samband med undervisning och forskning. Bearbetning, tillgängliggörande samt framställning av kopior är i övrigt bara tillåtet i den utsträckning som följer av lag eller avtal.

[EN] This material is protected by copyright. It may be downloaded, saved and printed for personal use and for non-commercial use in connection with teaching and research. Altering, making it available or producing copies is otherwise only permitted to the extent that follows from law or contract.